

Bijbelstudie

Age Romkes

Echte liefde 1 Johannes 3:11-17

INHOUD

Stille tijd	2
De zon in het water	2
Overgegaan naar gene zijde	3
Een klasse apart	3
Het andere uiterste	4
Kringstudie 7	5
Verkenning van de tekst	5
Context en thematiek	5
Structuur en toelichting	5
Boodschap en actualiteit	6
Aanwijzingen voor de kringleider	6
Ijsbreker	6
Inleiding	6
Kringgesprek	6
Afsluiting	7
Werkvellen voor de kringstudie	7
1 Johannes 3:11-17	8

Stille tijd

tussen kringstudie 6 en 7

1

*Want dit is de verkondiging, die gij van den beginne gehoord hebt:
dat wij elkander zouden liefhebben;
niet gelijk Kain: hij was uit de boze en vermoordde zijn broeder.
En waarom vermoordde hij hem?
Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig.
Verwondert u niet, broeders, wanneer de wereld u haat.
(1 Johannes 3:11-13)*

De zon in het water

'Wie goed doet, goed ontmoet', zeggen we. En zo zou het moeten zijn. Maar het spreekwoord lijkt soms eerder optimistisch dan realistisch. Want het kan aan twee kanten fout gaan.

We doen niet altijd goed. We kwetsen soms zelfs degenen die ons het meest na staan. Je vijand liefhebben, is een opgave. Van je broers en zussen houden, is vanzelfsprekend. Toch? Aan Kain kun je zien dat dat niet zo is. Ons gedrag wordt niet altijd ingegeven door het goede.

Maar ook wie goed doet, kan lelijk op de koffie komen. Kain vermoordde zijn broer niet omdat die iets verkeerd gedaan had. Maar omgekeerd. Zijn eigen gedrag deugde niet en dat stond in schril contrast met zijn broer die wel goed leefde. Hij kon de zon niet in het water zien schijnen.

De wereld zit soms raar in elkaar. Theo van Gogh wordt de hemel in geprezen, terwijl hij vloekte, beledigde, op harten trapt en schold. Premier Balkenende doet oprecht zijn best voor volk en vaderland en krijgt de wind van voren. Het kan verkeren. Verwonder je maar niet, zegt Johannes, de boze is er echt niet op uit om het goede te belonen.

Overdenken

- Wanneer kun jij zelf de zon niet in het water zien schijnen? Wat doe je als je jaloers wordt op iemand die het beter doet dan jij?
- Ben je zelf wel eens onrechtvaardig behandeld, dat je goed deed en haat ontmoette? Hoe kun je met zo'n situatie omgaan?
- Hoe zou je kunnen werken aan meer liefdevolle verhoudingen?

Bidden

- Vraag om liefde aan de bron van liefde, en om geduld en vergevingsgezindheid als je onheus behandeld wordt.
- Bid om vergeving voor de keren dat je de zon niet in het water kon zien schijnen, dat je verkeerd gereageerd hebt op iemand die het toch goed bedoelde.
- Leg God je moeite voor om te leven in een onrechtvaardige wereld, waar het goede vaak niet beloond wordt en het kwade niet bestraft.

2

*Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven,
omdat wij de broeders liefhebben.
Wie niet liefheeft, blijft in de dood.
Een ieder, die zijn broeder haat, is een mensenmoorder
en gij weet, dat geen mensenmoorder eeuwig leven blijvend in zich heeft
(1 Johannes 3:14-15)*

Overgegaan naar gene zijde

Een wat plechtige uitdrukking die doorgaans gebezigd wordt om aan te geven dat iemand is overgegaan uit het leven in de dood. Maar Johannes zegt dat we zijn overgegaan uit de dood in het leven! Want wie zonder God leeft is dood. Maar bij God is er leven en overvloed door Jezus Christus (Johannes 10:10).

Dat is een radicale overgang, net zo radicaal als sterven. Het is opnieuw geboren worden (Johannes 3:3). Zo'n nieuw leven wordt zichtbaar. Wie met God leven kun je herkennen aan hun onderlinge liefde (Johannes 13:35).

Overdenken

- Christenen en niet-christenen... een verschil van dag en nacht volgens Johannes. Wat herken je hiervan in je eigen leven en in je gemeente?
- Als de liefde van Christus in ons hart is uitgestort, dan weten we dat we bij Hem horen en deel hebben aan zijn leven.
- Hoe kunnen we groeien in onderlinge liefde als we merken dat we hierin tekort schieten?

Bidden

- Dank God dat we mogen weten dat we overgegaan zijn uit de dood in het leven.
- Bid om de doorwerking van zijn liefde in de onderlinge verhoudingen.

3

*Hieraan hebben wij de liefde leren kennen,
dat Hij zijn leven voor ons heeft ingezet
(1 Johannes 3:16a)*

Een klasse apart

Velen voetballen, Ronaldino is voetbal. Glen Miller was geen goede bandleider, hij heeft de big band uitgevonden. De 'snoek' van Citroën leek op een auto, maar was een klasse apart. De een doet zijn werk. De ander definieert het werk waar hij mee bezig is en geeft er een nieuwe betekenis, een nieuwe diepgang aan.

Ik denk dat de discipelen van de Here Jezus voortdurend de ervaring hadden: Hij is een klasse apart. Toen ze Hem zagen bidden, zeiden ze 'Here, leer ons bidden' (Lukas 11:1). Ze beseften dat ze nog nooit echt gebeden hadden. Ze zagen dat Hij 'vol van genade en waarheid' was (Johannes 1:14) en gingen deze oudtestamentische woorden pas echt begrijpen. Ze zagen Jezus sterven aan het kruis en leerden Gods liefde kennen op een manier waar ze geen weet van hadden.

Jezus geeft een nieuwe definitie van de liefde van God. Daarom is sindsdien het gebod om lief te hebben een nieuw gebod. Want pas nu is liefde in haar volle rijkdom in het licht getreden. Wat liefde is, kunnen we bij Jezus leren. Niet uit een boekje. Maar door zijn liefde te ervaren, te ondergaan.

Overdenken

- Het kruis van Christus is de diepste uiting van Gods liefde voor ons. Maar misschien ook wel moeilijk te aanvaarden. Als je nadenkt over Jezus' kruis, waar ben je dan dankbaar voor en wat vind je moeilijk?
- Jezus leert ons wat liefde is. Hoe kunnen we ons door zijn liefde laten vormen?

Bidden

- Dank Jezus dat Hij zijn leven voor ons heeft gegeven.
- Bid om een goed zicht op Gods liefde voor ons in Jezus Christus.

... ook wij behoren dan voor de broeders ons leven in te zetten.
 Wie nu in de wereld een bestaan heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden,
 maar zijn binnenste voor hem toesluit, hoe blijft de liefde Gods in hem?
 (1 Johannes 3:16b-17)

Het andere uiterste

Bij Kaïn zitten we aan het ene uiterste: hij nam het leven van zijn eigen broer. Christenen gaan voor het andere uiterste: het eigen leven opofferen voor de 'broeders', de medegelovigen. Dat klinkt heel ver weg. Wij kunnen ons niet gauw een situatie voorstellen waarin het nodig zou zijn ons leven te geven voor een ander. En het is ook niet eenvoudig om je af te vragen of je het dan werkelijk zou doen. Maar het begint heel dichtbij: in je binnenste. Trek je het je aan als je broeder of zuster tekort komt, of is dat niet jouw probleem?

We hebben het hier niet over emotioneel geraakt worden door schrijnende beelden. Liefde is in de Bijbel niet in de eerste plaats een emotie. Het is een wilsbesluit, een uiting van karakter.* Net zo goed als het toesluiten van je binnenste een bewuste actie is, is het liefhebben van je broeder en zuster iets waar je voor *kiest*.

Overdenken

- Hoe kan de liefde van Christus zo in ons doorwerken dat we bereid worden onszelf zo nodig op te offeren voor onze broeders en zusters?
- Welke broeders en zusters zie je gebrek lijden en wat zou je daar aan kunnen doen?

Bidden

- Belijd waar je tekortschiet in broederliefde.
- Bid om de volledige doorwerking van de liefde van Christus in je leven.
- Dank God dat Hij een onuitputtelijke bron van liefde is.

* 'an expression of character, determined [...] by will, and not of spontaneous, natural emotion.' B.F. Westcott, *The epistles of st. John*, p.133.

Kringstudie 7

1 Johannes 3:11-17

Verkenning van de tekst

Context en thematiek

Opnieuw herinnert Johannes zijn lezers aan het Evangelie, zoals ze dat van het begin af aan gehoord hebben. In 1:5 deed hij dat met de woorden 'En dit is de verkondiging, die wij van Hem gehoord hebben en u verkondigen: God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis.' In 2:8-10 brengt hij het begrip *licht* in verband met *onderlinge liefde*. Vanaf daar is liefde/ liefhebben één van de belangrijkste kernwoorden. Dat geldt zeker voor het tweede deel van hoofdstuk 3 en voor hoofdstuk 4.

In 3:11 begint Johannes als het ware weer even overnieuw. Hij herinnert zijn lezers (en ons) opnieuw aan de verkondiging die ze vanaf het begin gehoord hebben. Maar nu wijst hij als inhoud hiervan de onderlinge liefde aan. Dat staat niet los van het vorige. In 1:7 had hij al gezegd 'indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is, hebben wij gemeenschap met elkander'. Leven met God heeft ook effect op de onderlinge relaties. De verbondenheid met God door Jezus Christus drukt zich ook uit in onderlinge betrokkenheid, in de liefde als 'de band der volmaaktheid' (Kolossenzen 3:14).

Structuur en toelichting

Structuur	Tekst	Toelichting
<i>Beginstelling: Onderlinge liefde hoort bij de kern van het Evangelie</i>	¹¹ Want dit is de verkondiging, die gij van den beginne gehoord hebt: dat wij elkander zouden liefhebben;	Johannes vertelt niet iets nieuws, maar herinnert zijn lezers aan een kernwaarheid van het Evangelie die ze uit het oog dreigden te verliezen.
<i>Tegenvoorbeelden: - Kaïn die zijn broer vermoordde - de haat van 'de wereld'</i>	¹² niet gelijk Kaïn: hij was uit de boze en vermoordde zijn broeder. En waarom vermoordde hij hem? Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig. ¹³ Verwondert u niet, broeders, wanneer de wereld u haat.	Denk niet dat het goede in deze wereld altijd beloond wordt. Wie zelf niet goed bezig is, kan soms weinig waardering opbrengen voor iemand die het er beter af brengt. Hij kan de zon niet in het water zien schijnen.
<i>Christelijk alternatief: Bij het leven dat we van God gekregen hebben, hoort liefde. Haat hoort bij de dood. Bij echt leven hoort liefde.</i>	¹⁴ Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, omdat wij de broeders liefhebben. Wie niet liefheeft, blijft in de dood. ¹⁵ Een ieder, die zijn broeder haat, is een mensenmoorder en gij weet, dat geen mensenmoorder eeuwig leven blijvend in zich heeft.	Onderlinge liefde is een kenmerk van degenen die bij God horen. Het is de bedoeling dat een christen 'eeuwig leven blijvend in zich heeft'. Haat tot een broeder is daarmee absoluut onverenigbaar.
<i>De basis: Gods liefde voor ons, zoals die blijkt uit het offer van Jezus.</i>	¹⁶ Hieraan hebben wij de liefde leren kennen, dat Hij zijn leven voor ons heeft ingezet;	

<i>Conclusie: De onderlinge verhoudingen tussen christenen moeten een afspiegeling zijn van de liefde van God in Christus voor ons.</i>	ook wij behoren dan voor de broeders ons leven in te zetten. ¹⁷ Wie nu in de wereld een bestaan heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden, maar zijn binnenste voor hem toesluit, hoe blijft de liefde Gods in hem?	Zoals haat en moord in de kern hetzelfde zijn (en haat in principe dus al moord is), zo begint de bereidheid je leven te geven voor een ander bij het ontsluiten van je binnenste voor hem of haar.

Boodschap en actualiteit

Liefde tot God en liefde tot elkaar – al in het grote gebod zijn het twee kanten van dezelfde medaille (Matteüs 22:36-40). Toch lopen we steeds het gevaar dat we de ene relatie er uitlichten ten koste van de andere.

We kunnen zo bezig zijn met onze relatie met God, dat de broeders en zusters er eigenlijk niet meer toe doen. We kunnen wel zonder hen. Of we zetten het tegenover elkaar: 'in de gemeente kan ik het totaal niet vinden, maar gelukkig heb ik God.' Hoewel dat in bepaalde situaties best te begrijpen is, kan dat toch niet de bedoeling zijn.

Het omgekeerde is ook mogelijk: dat we zozeer bezig zijn met het goed houden van de onderlinge relaties dat we vergeten dat die geworteld zijn in de relatie met God. Als we over het laatste niet praten of als er grote verdeeldheid is wat het geloof in God en Christus betreft, hoe kunnen we dan één zijn? Dan bouwen we zonder fundament. Want de band der liefde is niet een sociaal gegeven, maar vrucht van het gemeenschappelijke geloof.

Aanwijzingen voor de kringleider

IJsbreker

Vraag iedereen om een paar minuten na te denken over de overeenkomsten tussen een groep christenen en een streng kerstlichtjes. Laat 1 of 2 deelnemers hier vervolgens iets over vertellen.

Inleiding

Bij wijze van inleiding kun je kort iets vertellen over de lijn van de brief tot nu toe en over de wisseling van het kernwoord 'licht' naar 'liefde' (zie boven: context en thematiek).

Kringgesprek

Laat iedereen voor zichzelf de tekst nog eens rustig doorlezen en op zich in laten werken. Eventueel kun je vragen om het gedeelte zelf in alinea's in te delen. Daarna zou je de tekst in vijf stappen kunnen bespreken, overeenkomstig de voorgestelde structuur.

Beginstelling

- Op welke kern van het Evangelie wijst Johannes in dit gedeelte?
- Waarom is dit een essentieel punt?
- Geef eens voorbeelden van onderlinge liefde onder christenen.

Tegenvoorbeelden

- Wat kunnen we leren van het voorbeeld van Kaïn?
- Reageer eens op het spreekwoord 'wie goed doet, goed ontmoet'.
- Geef eens voorbeelden van onredelijke reacties, terwijl iemand het goed bedoelt.
- Hoe zou je hier als christen op kunnen reageren?

Christelijk alternatief

- 'Overgegaan uit de dood in het leven', hoe beleef jij dat?
- Wat is de relatie tussen gered zijn en elkaar liefhebben?
- En als er van die onderlinge liefde weinig te zien is, wat moet je dan?

De basis

- Wat betekent het voor jou dat Jezus zijn leven voor ons heeft ingezet?
- Wat betekent dat voor ons begrip van wat liefde is?

Je kunt hier een **creatieve werkvorm** inlassen door aan iedereen een vel papier te geven met de woorden 'Liefde is ...' Ieder mag er iets bij schrijven of er een tekening over maken. Zorg voor voldoende stiften of krijtjes.

Conclusie

- Hoe kunnen we volgens Johannes het voorbeeld van Jezus volgen?
- Welke concrete actie zou je als kring kunnen ondernemen voor broeders of zusters die gebrek lijden (in welke vorm dan ook)?

Afsluiting

Kom kort terug op het voorbeeld van de kerstlichtjes. Herhaal enkele parallellen met een groep christenen die bij de ijsbreker of het kringgesprek naar voren gekomen zijn.

Bijvoorbeeld:

- zijn bedoeld om licht te verspreiden
- moeten aangesloten zijn op een krachtbron (werken niet uit zichzelf)
- werken nog wel als er een paar niet goed functioneren
- werken niet meer als er geen samenhang is (als er 1 tussenuit wordt gehaald)

Werkvellen voor de kringstudie

Na een eerste verkenning van de tekst, kan eventueel bijgaand werkvel uitgedeeld worden.

1 Johannes 3:11-17

Structuur	Tekst	Aantekeningen
<i>Beginstelling</i>	¹¹ Want dit is de verkondiging, die gij van den beginne gehoord hebt: dat wij elkander zouden liefhebben;	
<i>Tegenvoorbeelden:</i> - <i>Kaïn</i> - <i>'de wereld'</i>	¹² niet gelijk Kaïn: hij was uit de boze en vermoordde zijn broeder. En waarom vermoordde hij hem? Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig.	
<i>Christelijk alternatief</i>	¹³ Verwondert u niet, broeders, wanneer de wereld u haat. ¹⁴ Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, omdat wij de broeders liefhebben. Wie niet liefheeft, blijft in de dood.	
<i>De basis</i>	¹⁵ Een ieder, die zijn broeder haat, is een mensenmoorder en gij weet, dat geen mensenmoorder eeuwig leven blijvend in zich heeft.	
<i>Conclusie</i>	¹⁶ Hieraan hebben wij de liefde leren kennen, dat Hij zijn leven voor ons heeft ingezet; ook wij behoren dan voor de broeders ons leven in te zetten. ¹⁷ Wie nu in de wereld een bestaan heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden, maar zijn binnenste voor hem toesluit, hoe blijft de liefde Gods in hem?	